

Motion till riksdagen 2006/07:N353

av Patrik Björck m.fl. (s)

Landsbygdspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att främja utvecklingen av landsbygden i Sverige.

Inledning

På landsbygden, i tätorter med mindre än 10 000 invånare, i våra skogs- och mellanbygder, den rena glesbygden samt våra skärgårds- och kustsamhällen bor mer än 2 miljoner invånare. Det är viktigt att inte sätta städernas utveckling i motsatsställning till landsbygden. För ett litet land i en globaliserad och konkurrensutsatt ekonomi är olika delar av landet beroende av varandra. Ett framgångsrikt och konkurrenskraftigt Sverige behöver dynamiska, pulserande storstäder sida vid sida med levande industribygder och kreativa, livskraftiga landsbygdsmiljöer.

En sammanhållen landsbygdspolitik

Sverige saknar en sammanhållen landsbygdspolitik som integrerat behandlar alla aspekter på landsbygden. Hittills har mycket av landsbygdsutvecklingen främst fokuserat på jord- och skogsbruk. Det finns ett behov av en koordinat av insatserna och ekonomiska medel för de insatser som behövs.

Inom en sammanhållen landsbygdsutvecklingsram bör särskilda insatser göras för olika geografiska områden eller sektorsområden, till exempel för kust- och skärgårdsområden eller för fisket. För en sammanhållen landsbygdspolitik är det också viktigt att landsbygdsfrågorna i sin helhet kommer till uttryck i länens arbete med regionala tillväxtprogram.

Fel! Okänt namn på

För att främja den regionala utvecklingen på landsbygden behövs samarbete mellan statliga myndigheter och kommuner såväl genom olika program och projekt som i den löpande verksamheten. Finansiering kan ske med statliga, kommunala och privata medel. Genom denna samverkan kombineras olika initiativ till en högre verkningsgrad än vad som skulle ha varit fallet med enskilda, okoordinerade insatser.

Landsbygden utgörs inte av täta befolkningscentrum och arbetsmarknadsregionerna är inte alltid den självklara utgångspunkten för en framgångsrik regional tillväxtpolitik. Till detta måste det tas större hänsyn framöver. Risken finns annars att den regionala utvecklingspolitiken blir mindre effektiv och på sikt även verkar negativt på landsbygdens tillväxtmöjligheter.

För att kunna tillgodose stora och glea geografiska ytor med viktig infrastruktur måste den hanteras som en gemensam samhällelig angelägenhet. För att skapa likvärdiga villkor över hela landet samt få till stånd en tillväxtorienterad landsbygdspolitik måste alla de myndigheter och organ som på olika sätt hanterar landsbygdens tillväxtfrågor styras med utgångspunkt från gemensamma direktiv och riktlinjer. Samordningen av de olika expertfunktioner som myndigheterna erbjuder bör dessutom samordnas i betydligt större utsträckning än vad som sker idag

Främjande av företagande och entreprenörskap

Svensk och internationell forskning visar på kulturella skillnader som orsak till varför vissa bygder har entreprenörsklimat medan andra saknar detta. Det omfattande småföretagandet i Småland och till exempel det röda Emilien i Italien är produkter av en lokal kultur där det uppstått en sorts ”stödande medborgerlig infrastruktur”. Anställda som har en idé uppmuntras att utveckla den. Företag som har kapacitetsproblem får hjälp av grannen. Oavsett associationsform är det idén om samverkan som präglar kulturen.

Dessa civila strukturer finns runt om i vårt land och de kan spela en aktiva roll som katalysator. Den viktigaste kraften och potentialen är sannolikt den byarörelse som vuxit fram under de senaste 20 åren, som ett resultat av landsbygdskampanjen ”hela Sverige ska leva!”. Denna rörelse har omkring 100 000 aktiva i mer än 4 000 lokala utvecklingsgrupper. Ett arbete pågår med att bygga upp IT-baserade stödtjänster och konsultativt stöd till landsbygdens eldsjälar.

Det är därför angeläget att regeringen och myndigheterna prioriterar stöd till organisationer och organ som vill bidra till att bygga upp kulturellt stödjande infrastrukturer på landsbygden.

Det behöver också tillföras kompetens, såddkapital och möjligheter att låna för att investera i landsbygden. Det finns även skäl att genomföra en systematisk översyn av regelverk, förordningar, regleringsbrev etc. Här saknas i hög grad ett landsbygdsperspektiv.

Lokal, regional och/eller småskalig produktion och förädling inom livsmedel och andra sektorer är en viktig komponent för att öka företagandet på landsbygden. Kvalitetsproduktion med regionalt eller traditionellt ursprung kan utgöra en del i detta. Det finns också en ökad efterfrågan på ekologiskt producerade livsmedel. För att öka tillväxten på landsbygden behöver nya varor och tjänster som har anknytning till jord- och skogsbruket utvecklas. Förnybar energi, turism och rekreation, servicetjänster och entreprenadverksamhet är områden som har utvecklingsmöjligheter.

Turism

För många regioner i Sverige utgör turismen en tillväxtmotor med en stor potential. I vissa landsbygdskommuner har turismen stor effekt på den lokala ekonomin och sysselsättningen. Den landsbygdsturism som bedrivs i kombination med jordbruk beräknas omsätta ca 1 miljard kronor per år. Turistföretagen är som regel personalintensiva även om de bara är verksamma under delar av året. När turistvolymerna ökar leder det till ökad sysselsättning inte bara i turistföretagen utan också i andra branscher som är viktiga för bygden.

Att kunna erbjuda upplevelser och aktiviteter i form av kultur-, eko- och landsbygdsturism har blivit allt viktigare för att turistföretagen ska kunna vara konkurrenskraftiga på marknaden.

Det kan vara svårt för småföretag i turistnäringen att på egen hand genomföra större satsningar inom till exempel produktutveckling, marknadsföring och logistiklösningar. En ökad samverkan mellan företag i samma bygd eller mellan bygderna inom en region är oftast en förutsättning för att ett områdes utvecklingspotential ska kunna tas till vara. Utöver behovet av samordning mellan turistföretagen har den tidigare Turistdelegationen även identifierat ett behov av ökad professionalism och kompetens inom turistnäringen.

Fisketurism är en intressant del av det totala turismutbudet. Till många bygders unika tillgångar hör just fiskevatten och bra fiske. Ofta upplevs dessa tillgångar mera vara något att leva för än att leva av. För att skapa ekonomi och jobb med utgångspunkt från resursen bra fiskevatten måste inte bara fiskeresursen finnas tillgänglig utan även övriga delar av en total fisketurismprodukt.

Hästnäringen är också ett exempel på fritids- och turismanknuten verksamhet. Hästen används i dag i mycket stor utsträckning för motionsridning, körning, turism och inom olika tävlingsdiscipliner inom rid-, galopp- och travsporten.

Fel! Okänt namn

Energiförsörjning och ekologiskt hållbara strukturer

Växthuseffekten och klimatstörningarna är sannolikt det här århundradets största politiska utmaning. Miljöproblemen finns även synliga i en annan skala på vår egen hemmaplan. Östersjöns utsatta läge är kanske det mest uppenbara exemplet med bilismen och det moderna kemikaliejordbruket som centrala orsaker till problemen.

På knappt 50 år har det storskaliga industrifisket tömt havens resurser till randen av kollaps. På samma korta tid har landsbygdens ekologiska mångfald ersatts av ensartad produktion, kemikalieberoende och långväga transporter.

Med skapandet av fredade naturreservat till havs och en övergång till ett mer småskaligt och kustnära fiske finns en möjlighet att åter bygga upp uthålliga bestånd som dessutom kan försörja fler människor än idag. Nästa utmaning ligger rimligen inom jordbrukssektorn.

Det ges helt nya möjligheter att skapa en levande och livskraftig landsbygd om de traditionella regionalpolitiska målen kopplades samman med energipolitiken och ekologiskt styrande förutsättningar för jordbruket. Om så skulle ske kan landsbygden bli en bas för en omfattande produktion av småskalig energi, av energigrödor (för drivmedel), av specialgrödor för produktion av råvara till pappersframställning samt en uthållig produktion av livsmedel.

En ökad tillgång på förnybar energi för vår elproduktion, uppvärmning och våra transporter är en förutsättning för ett hållbart samhälle. Produktionen av förnybar energi är också en av Västsveriges styrkor. För att ytterligare stärka de förnybara energislagens konkurrenskraft måste satsningarna på vindkraft och biobränslen i olika former öka. Vi vill även att en allt större del av vår energi ska komma från det svenska jord- och skogsbruket. Det skulle ge Västsveriges gles- och landsbygdsområden stora tillväxtmöjligheter. Ett ökat utnyttjandet av trädesersättningen enligt EUs direktiv är också en viktig del i detta.

Stockholm den 25 oktober 2006

Patrik Björck (s)

Phia Andersson (s)

Christina Oskarsson (s)

Catharina Bråkenhielm (s)

Jennie Nilsson (s)

Siw Wittgren-Ahl (s)